

1801 magazine

najaar 2023

THEMANUMMER

TAAL &
LEZEN

Leerlingen van De Fontein lezen elke dag

(en de resultaten
vliegen omhoog!)

1801
JEUGD &
ONDERWIJSADVIES

Meertaligheid
biedt kansen
op school

Begrijpend lezen:
zó verbeter je
de leesresultaten

1801 magazine

najaar 2023

Opleiding tot Specialist Taal Lezen: **ook iets voor jou?**

Amy, Selma, Jacqueline en Matthea volgden de opleiding tot Specialist Taal Lezen bij 1801. En zijn enthousiast! "Ik weet nu zoveel meer over het hele taaldomein. Collega's kloppen bij mij aan en doen een beroep op mijn kennis. Dat is echt leuk!"

Ondersteunings- niveaus lezen en spellen (+ handige tips)

Tijdige ondersteuning kan voorkomen dat de leerling op grotere achterstand raakt en zorgt voor meer lees- en spellingmotivatie. Maar hoe zit het ook alweer met die ondersteuningsniveaus? En waar moet je op letten bij de ondersteuning op niveau 3?

10

INTERVIEW

Mia Versteegen en Cor Bakker

Wat moet je doen als je signaleert dat het leesbegrip en de leesmotivatie van jouw leerlingen daalt? Twee ervaren onderwijsadviseurs bij 1801 helpen scholen en onderwijsprofessionals bij het vinden van een antwoord op deze vraag.

4

REPORTAGE

De Fontein

Basisschool De Fontein in Harmelen begon twee jaar geleden met een traject om het taal-/leesonderwijs in alle acht groepen te verbeteren en duurzaam te borgen. Het team integreerde taal/lezen in de zaakvakken en laat alle leerlingen elke dag een kwartier vrij lezen. En dat werkt goed.

12

MEERTALIGHEID

Meertaligheid is een kans

Volgens Marga van Mil-Leijtens en Anneke Jehée van 1801 is het een voordeel om meertalige kinderen in de klas te hebben. Maar dit vraagt wel iets van de school. "Veel scholen hebben een taalbeleid, maar je wilt eigenlijk toe naar een talenbeleid: meervoud. Hoe ga je om met alle talen die een rol spelen bij de kinderen?"

16

CONGRES GRIP OP GEDRAG

Hoe vinden we elkaar in de school?

SCHRIJF JE NU IN!

19

VERDER IN DIT NUMMER:

- 7 Column
- 9 Onderwijsheid
- 14 De werkdag van
- 15 Boekentips
- 18 Nieuws
- 20 Stappenplan

VOORWOORD

Het belang van taal en lezen

Taal en lezen spelen een cruciale rol in het Nederlandse onderwijs. Ze maken het niet alleen mogelijk om te kunnen communiceren, maar zijn ook essentieel voor kennisverwerving en persoonlijke groei. Het ontwikkelen van taalvaardigheid en leesvaardigheid is van onschatbare waarde voor de prestaties van kinderen en hun betrokkenheid bij de maatschappij. Taal en lezen stelt ons in staat om gedachten, ideeën en gevoelens uit te drukken en te begrijpen. Het versterkt ons vermogen om informatie te analyseren en te interpreteren.

Het is niet verwonderlijk dat lezen een belangrijke rol speelt in het onderwijs. Het vergroot de woordenschat en verbetert de grammaticale vaardigheden en schrijfvaardigheden. Bovendien stimuleert lezen de verbeelding en creativiteit van kinderen, waardoor ze nieuwe werelden kunnen verkennen en verschillende perspectieven kunnen begrijpen. Het ontwikkelt kritisch denken en helpt bij het oplossen van problemen. Ook zijn taalvaardigheid en leesvaardigheid onmisbaar in het huidige digitale tijdperk. Met de overvloed aan informatie op internet is het belangrijk dat kinderen leren om informatie te evalueren en te begrijpen wat ze lezen.

Taal en lezen zijn niet voor niets gekwalificeerd als basisvaardigheden. Door te investeren in taalonderwijs en leesbevordering leggen we een solide basis voor de educatieve groei en toekomstige kansen van onze kinderen. Alle redenen voor ons om taal en lezen centraal te stellen in deze editie van 1801 magazine. Vanuit verschillende perspectieven, zoals taalconcepten, de rol van de leraar, meertaligheid, logopedie en orthopedagogiek nemen onze specialisten je mee in de fascinerende wereld van taal en lezen. Heel veel taal- en leesplezier!

Ronald van Rooden
algemeen directeur-
bestuurder

Begrijpend lezen: zó verbeter je de leesresultaten

Uit onderzoeken van PIRLS en de Inspectie blijkt dat het leesbegrip en de leesmotivatie van kinderen al jaren daalt. Wat moet je doen als je dit signaleert op jouw school of in jouw klas? Mia Versteegen en Cor Bakker, twee ervaren onderwijsadviseurs bij 1801, ondersteunen scholen en onderwijsprofessionals bij het formuleren van een antwoord op deze complexe vraag.

"Wist je dat Nederland en België de enige landen zijn waar begrijpend lezen een apart vak is?", zegt Mia. "Best raar, want het is eigenlijk gewoon een vaardigheid die je de hele dag nodig hebt." Cor valt nog iets anders op: "Leraren willen kinderen wel leren lezen en nadenken, maar worden afgerekend op de toetsresultaten. Daarom wordt vaak gekozen voor een pragmatische aanpak, waarbij leerlingen vooral leren hoe zij een toets moeten maken."

Kennis en woordenschat

Het behoeft geen uitleg dat Mia en Cor bevlogen onderwijsadviseurs zijn, die een uur zo gevuld hebben met hun enorme hoeveelheid kennis en ervaring. Maar we willen natuurlijk toe naar de kern van het probleem, namelijk dat er over het algemeen minder wordt gelezen dan vroeger.

"KINDEREN HEBBEN DIEPE KENNIS EN EEN GROTE WOORDENSCHAT NODIG"

"We leven in een snelle maatschappij met veel afleiding", zegt Mia. "Kinderen – maar ook jongeren en volwassenen – lezen vaker iets op een tablet of mobiele telefoon en pakken minder snel een boek. Daarmee

lezen zij oppervlakkiger en minder lang." Cor vult aan: "Terwijl kinderen juist veel moeten lezen om diepe kennis en een grote woordenschat te vergaren om de wereld te begrijpen en verder te kunnen denken."

Samen verantwoordelijk

Wat moet je doen als je de leesresultaten van leerlingen wilt verbeteren? "Veel scholen kunnen niet wachten om hiermee aan de slag te gaan", weet Cor, "maar de eerste stap is: rust nemen. Ga met het team in gesprek vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid: Hoe doen we het nu? Hoe ziet onze leerlingenpopulatie eruit; hebben we meer taalzwakke of taalsterke leerlingen? Doen we de goede dingen voor onze doelgroep? Hoe willen we begrijpend lezen inrichten? Wat moeten we hier als team voor doen en laten? Hebben we een eenduidige aanpak en een goede doorlopende leerlijn van groep 1 tot en met 8?"

Vier trends

Als de visie en de doelstellingen helder zijn, is de volgende stap: keuzes maken. "Dat is lastig, want er zijn ontzettend veel mogelijkheden", zegt Cor. "We signaleren vier trends op het gebied van taal/lezen. Ten eerste zijn er methodes die zich alleen maar bezig houden met begrijpend lezen. Er zijn ook methodes die begrijpend lezen en technisch lezen integreren, en methodes die leerlijnen begrijpend lezen koppelen aan taalmethodes. Tot slot zijn er methodes die begrijpend lezen koppelen aan wereldoriëntatie. Naast deze keuze moet je als school

WELKE NIEUWE TAALMETHODE PAST BIJ ONZE SCHOOL?

Met de komst van vijf (en binnen afzienbare tijd nog twee) nieuwe taalmethodes staan basisscholen voor een lastige keus. De taalgroep van 1801, bestaande uit Mia Versteegen, Cor Bakker, Marga van Mil-Leijtens, Inge Asscherman en Caroline van Popering, biedt onafhankelijk advies. De onderwijsadviseurs kennen de specifieke eigenschappen en onderlinge verschillen van de methodes en kunnen helpen bij het maken van een passende keuze én succesvolle implementatie.

Meer weten? Neem dan contact op met Anneke Jeehe via a.jeehe@1801.nl.

ook nog besluiten in hoeverre je de methode wilt volgen of zelf lessen wilt ontwerpen, bijvoorbeeld volgens de principes van *close reading*."

Haalbaarheid

Volgens Cor is er niet één manier 'de beste'. "Het heeft de meeste impact op leerlingen als je kiest voor een methode die aansluit bij de visie van jouw school."

"MAAK KEUZES DIE PASSEN BIJ JOUW SCHOOL"

Mia sluit zich hierbij aan: "Je gaat als team een lange periode met de nieuwe methode aan de slag. Zeker als je zelf lessen wilt gaan ontwerpen. Daarom moet je vooraf realistisch kijken naar de haalbaarheid van je plannen: Hebben we een vast team of zijn er veel personeelwisselingen en -tekorten? Staat het hele team achter de gemaakte keuzes? Stelt het bestuur of de schoolleider zich faciliterend op?"

Cor Bakker en Mia Versteegen

Kilometers maken

Als je als team een passende keuze hebt gemaakt en de methode goed hebt ingevoerd, is het volgens Mia zaak om de methode niet klakkeloos te volgen. "Als leraar weet jij het beste wat jouw leerlingen nodig hebben: jij maakt het verschil! Heb de moed om een keer iets over te slaan. Ga met kinderen in gesprek over verschillende onderwerpen en kijk waar ze op aanslaan. Geef leerlingen tijd en ruimte om te vertellen, die tekst hoeft vandaag echt niet af. Geef het proces een kans!"

"ALS LERAAR WEET JIJ HET BESTE WAT JOUW LEERLINGEN NODIG HEBBEN"

Cor vult aan: "Leerlingen hebben voor- en achtergrondkennis nodig om een tekst te kunnen begrijpen. Dat is een belangrijk doel van begrijpend lezen: je kennis vergroten. Investeer als school daarom in kennisbronnen, zoals een goed gevulde schoolbibliotheek. Stimuleer de leesmotivatie door kinderen nieuwsgierig te maken naar boeken. Help ze kiezen, ga erover in gesprek, lees voor. En laat je leerlingen elke dag minstens een kwartier in stilte lezen. Lezen is kilometers maken."

Duurzame verbetering

Het klinkt logisch, maar Mia en Cor weten hoe lastig het kan zijn om dit uit te voeren in de waan van de dag. Het kan dan helpen om een adviseur taal/lezen van 1801 naast je te hebben. Mia: "Waarom zou je het wiel uitvinden als er adviseurs zijn die alle methodes

kennen en objectief kunnen meedenken welke het best bij jouw school past? Wij kunnen de theorie direct vertalen naar de praktijk en onder meer helpen bij het implementeren van de nieuwe methode, het verbeteren van de vaardigheden van leraren en het borgen van de doorgaande leerlijn. Bij complexe ontwikkeltrajecten werken we met een intern leerteam om de ontwikkeling gaande te houden en ervoor te zorgen dat de school het uiteindelijk zelf kan. Zo werken we bij 1801 samen met scholen en onderwijsprofessionals aan duurzame onderwijsverbetering." ♦

Lees ook wat de kracht is van preventieve logopedie (pagina 14) en hoe je omgaat met meertalige kinderen in de klas (pagina 16).

WORD SPECIALIST TAAL LEZEN!

Wil jij dieper ingaan op specifieke kennis en vaardigheden op het gebied van taal-/leesonderwijs; de normale ontwikkeling, veelvoorkomende afwijkingen en effectieve

didactiek bij de verschillende taaldomeinen? En wil je het geleerde direct in de praktijk brengen? Dan is de opleiding tot Specialist Taal Lezen van 1801 Academie wellicht iets voor jou. Lees het interview met vier oud-studenten op pagina 8 of meld je direct aan op onze website. De eerstvolgende lichting start op 12 oktober 2023.

Leen je lesmaterialen bij de EDUtheek!

De EDUtheek van 1801 is een uitleenservice waar lesmaterialen te leen zijn*. Methoden en materialen worden vaak vernieuwd, waardoor het lastig kan zijn om constant van de laatste ontwikkelingen op de hoogte te blijven. Wij nemen deze zorg uit handen en volgen lokale, regionale en landelijke trends op de voet. Met ruim 30.000 nauwkeurig geselecteerde materialen hebben wij een breed aanbod!

Door materialen te lenen hoef je zelf geen dure spullen aan te schaffen die je vaak maar incidenteel nodig hebt. Bovendien ben je ervan verzekerd dat materialen compleet zijn en door ons worden aangevuld. Met nieuwe, passende en uitdagende materialen raken leerlingen gemotiveerder en wordt leren leuker.

Vertelkoffers

De EDUtheek heeft een ruim assortiment vertelkoffers. Vertelkoffers bevatten thematische materialen bij tijdloze prentenboeken voor interactief voorlezen. Met de materialen kun je een rijke leeromgeving creëren; ze kunnen worden gebruikt om een vertelafel en/of themahoek in te richten.

Bij elke vertelkoffer staat een ander doel centraal. Zo hebben we onder andere vertelkoffers met het accent op motoriek, taalontwikkeling, gecijferdheid en sociaal-emotionele vaardigheden.

Kijk voor meer informatie over de EDUtheek op 1801.nl/edutheek

*De dienstverlening van onze EDUtheek is beschikbaar voor scholen in de regio Arnhem-Nijmegen. Scholen aangrenzend aan deze regio helpen wij ook graag. Levering van de materialen is in dat geval afhankelijk van de bundeling van onze ritten. Meer weten? Neem contact op via edutheek@1801.nl of 088 1801 100.

COLUMN

Anne Jan van den Dool is onderwijsadviseur. Hij heeft een groot hart voor het onderwijs en maakt zich dagelijks sterk om iedere leerling optimaal te laten leren. Daarvoor werkt hij met leraren, teams, directeuren en bestuurders aan de randvoorwaarden voor goed onderwijs.

Alles is taal, maar is taal alles?

Alida Oppers, inspecteur-generaal van de Inspectie voor het Onderwijs, pleit ervoor dat leerlingen een voldoende voor Nederlands moeten halen om te kunnen slagen. "In het mbo-2 zien we dat 15 procent van de studenten wel het diploma krijgt, maar dan onder het taalniveau zitten dat je minimaal nodig hebt om jezelf een beetje te redden in de maatschappij", legt zij uit aan de NOS. Ik was best onder de indruk van die uitspraak. Blijkbaar lukt het ons niet om gewone leerlingen na veertien jaar onderwijs ver genoeg op te leiden dat zij zich kunnen redden in de maatschappij. Zelfs niet een beetje. En dat heeft alles te maken met hun taalbeheersing. Ik vraag me af hoe het kan dat we met elkaar een kwalificatiedossier vaststellen waarmee je, volgens de inspecteur-generaal althans, helemaal niet gekwalificeerd bent. Welk inzicht heeft de Inspectie dan dat de minister van Onderwijs, die het kwalificatiedossier vaststelt, niet heeft? En zou dat met de taalbeheersing van de inspecteur-generaal te maken hebben? Of met die van de minister?

Dat taal de toegang is tot de maatschappij zie je in heel het onderwijs. Alles wat we doen op school, de lessen die we aanbieden en de toetsen die we afnemen, gaan door het filter van die taal. Als je de taal niet beheerst, kun je de les niet volgen. Alles is taal. Bij iedere voldoende die je haalt, weet je in ieder geval zeker dat je taalbeheersing goed genoeg is om de toets te begrijpen. Bij de gemiddelde niveau 2-opleiding op het mbo wordt tijdens de proeve of het praktijkexamen een presentatie van de student beoordeeld. Daarnaast wordt er allerlei verslaglegging, portfolio en reflectie van de student gevraagd. Zonder de taal te beheersen is het onmogelijk om op die onderdelen een voldoende te halen. En dan kom ik toch weer terug bij de uitspraak van de inspecteur-generaal. Dat je op niveau 2 een diploma kunt halen zonder je taal te beheersen lijkt me ondenkbaar. Ik kan me wel voorstellen dat je je diploma kunt halen terwijl je op de toets voor Nederlands een onvoldoende haalt. Gelukkig heb je dan bij die andere vakken aangetoond dat je je taal voldoende beheerst om je beroep uit te oefenen.

Ik denk zelfs dat wanneer je je beroep uitoefent, je dus deelneemt aan de maatschappij. Meer dan een beetje. Je draagt eraan bij zelfs. Ondanks het feit dat je op een deelvaardigheid bij taal wat lager scoort. Het schijnt dat ministers of andere overheidsmedewerkers soms ook laag scoren op luistervaardigheid en toch nog steeds deelnemen aan de maatschappij. Ondanks dat alles uiteindelijk taal is, is taal toch echt niet alles. Dat hoeft zeker niet aangepakt te worden met een extra exameneis. ♦

"Ik weet nu zoveel meer over het hele taaldomein!"

Wil jij je ontwikkelen op taal- en leesgebied of de rol van taal- of leesspecialist op je nemen binnen jouw school? Dan kun je een opleiding tot Specialist Taal Lezen volgen bij 1801. Amy, Selma, Jacqueline en Matthea gingen je voor en vertellen over hun ervaringen.

Amy: "Ik besloot deze opleiding te gaan volgen omdat onze school werk wilde maken van het leesonderwijs. Er was behoefte aan kennis over leesonderwijs en iemand opleiden voelde als een logische stap. Ik had hier wel zin in en meldde me aan. Uiteindelijk ben ik veel breder toegerust dan met alleen kennis over leesonderwijs: de opleiding is heel breed."

Selma: "Ik draai al wat langer mee in het onderwijs. De kennis die ik ooit tijdens mijn master heb opgedaan kon wel een opfrisbeurt gebruiken. Ik wilde de laatste ontwikkelingen op taalgebied weten en meer kennis opdoen."

Jacqueline: "We zijn bijna overladen met informatie tijdens de opleiding; het taaldomein is zó breed. Maar dat levert je ook heel veel nieuwe inzichten op. Ik heb dit

OVER DE OPLEIDING

In de opleiding tot Specialist Taal Lezen ga je dieper in op specifieke kennis en vaardigheden op het gebied van taalonderwijs; de normale ontwikkeling, veelvoorkomende afwijkingen en effectieve didactiek bij de verschillende taaldomeinen.

De opleiding omvat verschillende taaldomeinen, zoals begrijpend lezen, woordenschat, technisch lezen en spelling. Je verdiept niet alleen je kennis, maar krijgt ook inzicht in de dwarsverbanden tussen deze domeinen. Via praktijkgerichte opdrachten werk je aan je eigen ontwikkeling.

vooral in mijn eigen groep toegepast, en heb ook meegedacht over de overstap van de kleuters naar groep 3. Daarnaast zit ik nu in de PLG lezen en heb ik bijgedragen aan onze visie op leesonderwijs. Door alles wat ik geleerd heb, kan ik beter onderbouwen wat we zouden moeten doen en waarom."

Matthea: "Bij ons gebeurt er nu ook van alles op taal- en leesgebied. Zo zijn we bezig met het uitzoeken van een nieuwe taalmethode. En met de komst van veel kinderen uit Oekraïne is meertaligheid ook een belangrijk thema bij ons op school. Ik weet nu zoveel meer over het hele taaldomein; collega's kloppen bij mij aan en doen een beroep op mijn kennis. Dat is echt leuk!" ♦

Meer weten over deze opleiding? Scan dan de QR-code!

V.l.n.r. Amy Raaman, leraar groep 4 en taalspecialist op de Keijzerschool in Moerkapelle; Selma Reijners, intern begeleider op De LinQ in Nieuw Vennep; Jacqueline van de Beek, leraar groep 3 op IKC De Tjalk in Zoetermeer; Matthea Konijnenberg, leraar groep 6 op de Woutertje Pieterse in Leiden.

Investeer in jezelf en bouw aan professionele ontwikkeling!

Als professional in het onderwijs ben je niet alleen toegewijd aan het ontwikkelen van de kennis en vaardigheden van je leerlingen, ook jouw eigen groei is van onschatbare waarde. Bij 1801 begrijpen we dit als geen ander en bieden we jou de tools en ondersteuning die je nodig hebt om jezelf verder te ontwikkelen.

1801 biedt een breed scala aan opleidingen, leergangen, trainingen en cursussen die specifiek zijn afgestemd op jouw behoeften.

Op 1801.nl/academie vind je een overzicht van ons volledige professionaliseringsaanbod. Daarnaast kunnen we ook trajecten op maat samenstellen voor jouw school of team. Neem hiervoor contact met ons op via academie@1801.nl en ontdek de mogelijkheden!

Opleiding Specialist Taal Lezen

Start op 12 oktober 2023

Verdiep je kennis en krijg inzicht in de dwarsverbanden tussen de verschillende taaldomeinen: begrijpend lezen, woordenschat, technisch lezen en spelling.

Persoonlijk leiderschap van de ib'er

Start op 14 november 2023

Krijg inzicht in de verander(en)de rol van de interne begeleider anno nu. Welke competenties vraagt deze rol? Welke bezit je en hoe kun je die effectief inzetten?

Opleiding Specialist dyslexie, lezen en spellen

Start op 28 november 2023 – online opleiding

Vergroot jouw vaardigheden in het signaleren, diagnosticeren en begeleiden van leerlingen met lees- en spellingproblemen en dyslexie.

Vakmanschap buiten de klas

Start in januari 2024

Ontwikkel je kennis en vaardigheden als 'informeel' leider om een actieve rol te kunnen innemen in het proces van onderwijsverbetering en vernieuwing.

ONDERWIJSHEID

Opdat je van elkaar kunt leren, deelt iemand uit een andere sector zijn of haar beste advies.

'Gooi hout op het kampvuur'

Jelko Arts (30), striptekenaar en onderdeel van schrijverscollectief De Literaire

Boyband: "Je hoort geregeld dat er nog maar weinig wordt gelezen.

Het boek heeft concurrentie gekregen van social media, games en

Netflix. Als striptekenaar vind ik dat ook deze nieuwe media

heel goede verhalen kunnen vertellen. Op de middelbare school moest ik eens een boekbespreking houden. Ik vroeg aan mijn leraar

Nederlands: 'Ik heb een heel vet boek gelezen! Het is alleen getekend, mag dat ook?' Zijn antwoord was: 'NEE!' Daarmee trapte hij een vonkje in mij uit.

Het tegenovergestelde merk ik met De Literaire Boyband. Voorafgaand aan een voorstelling, bijvoorbeeld op De Parade, zijn bezoekers soms wat huiverig vanwege het woordje 'literair'. Na afloop vertellen ze opgelucht: 'Als dit poëzie is, dan vind ik het leuk!' Er is dan een vonkje ontstoken voor de ene vorm dat ook het vuur voor een andere vorm kan aansteken. Gooi dus hout op het kampvuur! Strips, Netflix-series

of games als *The Last of Us* of *Red Dead Redemption* zijn nieuwe vertelvormen. Sommige jongeren kunnen met gemak drie uur volpraten over de plot, personages en emoties. Stimuleer dat enthousiasme, wakker het vuurtje aan! Het moet ergens beginnen. En reik daarna eens een boek of gedicht aan dat aansluit bij hun belevingswereld. Dat stimuleert de verhalenhonger."

Ondersteuningsniveau 2 en 3 in het primair onderwijs: goede begeleiding bij lees- en spellingproblemen

Het herkennen en aanpakken van lees- en spellingproblemen is van groot belang bij leerlingen. Tijdige ondersteuning kan voorkomen dat de leerling op grotere achterstand raakt en zorgt voor meer lees- en spellingmotivatie. Het is immers niet leuk en motiverend om iets te moeten doen wat je moeilijk vindt.

Maar hoe zit het ook alweer met de ondersteuningsniveaus? En waar moet je op letten bij de ondersteuning op niveau 3?

Ondersteuning bij het (leren) lezen en spellen is ingedeeld in vier ondersteuningsniveaus. **Ondersteuningsniveau 1** bestaat uit goed lees- en spellingonderwijs in de klas. Onder **ondersteunings-**

TIPS

Met deze tips boek je het beste resultaat:

- Zorg dat de ondersteuning op niveau 3 goed aansluit op het niveau van het kind. Je kunt er ook voor kiezen om binnen de school ondersteuningsgroepjes samen te stellen met kinderen uit verschillende klassen, maar die wel op hetzelfde niveau lezen en/of spellen zitten. Wanneer je deze groepjes tegelijk samen laat komen, hoeft er maar één leraar tijd vrij te maken om deze leerlingen te ondersteunen. In overleg met de intern begeleider kan gekeken worden naar een handig moment schoolbreed, bijvoorbeeld tijdens het zelfstandig werken.
- Het is belangrijk dat je bij ondersteuningsniveau 3 scherp hebt welke doelen je nastreeft voor de leerling. Bekijk goed waar een kind uitval laat zien. Het komt weleens voor dat voor een heel groepje zwakke lezers dezelfde aanpak wordt gebruikt. Voor sommige leerlingen is dit dan te hoog gegrepen, waardoor je weinig resultaat boekt.
- Let erop dat de ondersteuning op alle niveaus gestapeld moet worden. Als een kind ondersteuning op niveau 4 krijgt, is ondersteuning op niveau 2 en 3 óók nog steeds nodig. Kort de leerling daar niet op; hij of zij heeft alle extra lees- en/of spellinguren hard nodig.

NOOR VAN DER WINDT

Orthopedagoog

(in opleiding tot
orthopedagoog-generalist)

- Maak een keus voor een interventieprogramma dat past bij de mogelijkheden op school. Zo kan de inzet van een computerprogramma (zoals bijvoorbeeld Bouw!) schelen in de inzet van personeel, terwijl je wel gericht aan individuele doelen per leerling werkt. Het blijft wel altijd belangrijk dat de leesspecialist of intern begeleider het proces monitort.

niveau 2 valt extra begeleiding in de klas. Naast goed lees- en spellingonderwijs in de klas biedt de leraar daarnaast verlengde en verdiepte instructie, en meer begeleidde inoefening en oefentijd.

Ondersteuningsniveau 3 gaat nog een stapje verder. De leraar gaat door met het aanbod op niveau 1 en 2 en biedt daarnaast specifieke interventies in overleg met de lees-/spellingsspecialist. Deze interventies zijn afgestemd op het niveau en/of de hiaten in de ontwikkeling van de leerling. Ook krijgt de leerling een langere instructie van minimaal 60 minuten per week. Dit mag individueel, maar kan ook in kleine groepjes van maximaal vier leerlingen. Het is belangrijk dat je hierbij een handelingsplan opstelt zodat je duidelijke doelen

formuleert en nastreeft. Dit plan heb je ook nodig als een leerling doorstroomt naar ondersteuningsniveau 4.

Als de leerling onvoldoende vooruitgang boekt op lees- en spellingniveau en al voor langere tijd bij de zwakste 10 procent van de lezers en spellers hoort, dan komt hij of zij wellicht in aanmerking voor vergoede dyslexiezorg.

Ondersteuningsniveau 4 bestaat uit behandeling door een gespecialiseerde gedragswetenschapper.

De intensiteit en de manier waarop begeleiding aan leerlingen met lees- en spellingproblemen wordt vormgegeven hangt dus af van de mate van achterstand en hardnekkigheid. Op de website van Dyslexie Centraal vind je duidelijke uitleg in tekst, video en een infographic. ◆

OPLEIDING

Wil jij jouw vaardigheden in het signaleren, diagnosticeren en begeleiden van leerlingen met lees- en spellingsproblemen en dyslexie vergroten? Volg dan de online opleiding:

Opleiding Specialist dyslexie, lezen en spellen

Leren lezen en spellen behoort tot de kernactiviteiten van kinderen in het basisonderwijs. Het versterken van de resultaten bij deze vakken, maar ook het tijdig herkennen van ernstige problemen hierbij of zelfs het vermoeden van dyslexie, vraagt om specialistische kennis in elke basisschool. Met de opleiding tot Specialist lezen en spellen, inclusief dyslexie, haal je deze kennis in huis.

Wat levert de opleiding je op?

Je hebt meer kennis van en inzicht in de succesfactoren bij leren lezen en spellen en de risico's die bepaalde leerlingen hierbij kunnen lopen. Daarnaast ken je de behoeften van kinderen met lees- en spellingproblemen en dyslexie. Ook vergroot je jouw vaardigheden in het signaleren, diagnosticeren en begeleiden van deze kinderen en het ondersteunen van jouw

collega's daarbij. Na de opleiding kun je binnen de school collega's ondersteunen bij lees-, spelling- en dyslexievraagstukken. Je analyseert de toets- en observatiegegevens van kinderen en geeft op basis daarvan effectieve handelingsadviezen. Je let daarbij zowel op kindkenmerken als op leraargedrag en andere omgevingsfactoren.

Start

28 november 2023
om 13:00 uur

Doelgroep

Leraren/docenten
Intern begeleiders
Taalcoördinatoren

Duur

5 bijeenkomsten

De training vindt geheel online plaats. Lees meer over de opleiding:

"Onze leerlingen lezen elke dag, de resultaten vliegen omhoog"

Basisschool De Fontein in Harmelen begon twee jaar geleden met een gestructureerd, door 1801 begeleid traject om het taal-/leesonderwijs in alle acht groepen te verbeteren en duurzaam te borgen. Het team integreerde taal/lezen in de zaakvakken én laat alle 196 leerlingen nu elke dag een kwartier vrij lezen. "We hebben de leesmethode niet helemaal losgelaten, maar maken wel steeds vaker keuzes waardoor leerlingen zoveel lezen tijdens de leesles."

Marjan Meijer en Lotte van Welie

Op het wandbrede whiteboard in de teamkamer van Basisschool De Fontein is een uitgebreid werkschema uitgewerkt in blauwe stiften. Voor het hele team zijn aandachts- en actiepunten op het gebied van taal-/leesonderwijs opgeschreven. Links onderaan staat een kort zinnetje: 'Mooi om de ontwikkeling van groep 3 te zien'. "Dat hebben we geleerd van Mia [Versteegen, onderwijsadviseur bij 1801 – red.]", zegt intern begeleider

Lotte van Welie even later, als de bordsessies ter sprake komen. "We hebben een betrokken én kritisch team. We zijn allemaal heel ambitieus en willen er samen echt voor gaan. Daardoor vergeten we soms achterom te kijken naar alles wat we al hebben bereikt. Terwijl het belangrijk is om ook te vieren wat we goed doen."

Onderwijsverbetering

En dat is veel, weet Marjan Meijer, al is het ook voor haar wennen om dit

af en toe nadrukkelijk te benoemen. Marjan is 15 jaar werkzaam bij De Fontein; eerst als leraar en sinds afgelopen schooljaar als directeur. "Twee jaar geleden besloten we als team dat we de NPO-gelden wilden benutten voor een duurzame onderwijsverbetering. De resultaten van begrijpend lezen waren niet slecht, maar konden absoluut beter", vertelt ze. "We zijn daarom gaan investeren in ons taal-/leesonderwijs; ons aanbod op orde brengen, het handelen van de leraren versterken

en de leesmotivatie van leerlingen verhogen."

Elke dag lezen

Een zichtbaar resultaat is dat boeken tegenwoordig prominent aanwezig zijn in de school. "Als je binnenkomt loop je gelijk tegen onze goed gevulde bibliotheek aan", zegt Lotte. "We hebben geïnvesteerd in een leescoördinator, die het enthousiasme van het team blijft aanwakkeren. Verder doen we veel aan leesbevordering en het bevorderen van de leesmotivatie door onder andere boekpromotie. De leerlingen hebben een boekendoos gemaakt en stellen regelmatig een top 3 samen van de meest populaire leesboeken in hun klas. Er wordt bijna dagelijks voorgelezen in de onder- én bovenbouw en we trekken elke dag een kwartier uit voor vrij lezen in alle groepen. We zetten tutorlezen in om de leesmotivatie en het vloeiend lezen te bevorderen. En met Bouw! werken we vanaf groep 2 aan het voorkomen van leesproblemen. Hierbij gaat het niet alleen om het verbeteren van de leesvaardigheid, maar stimuleren we ook het zelfvertrouwen. Dit alles werkt heel goed. We zien de resultaten omhoog vliegen!"

Professionele leercultuur

Een paar jaar eerder is het team van De Fontein begonnen met werken aan een professionele leercultuur. "Dat is echt een voorwaarde voor een duurzame onderwijsontwikkeling zoals deze", zegt Marjan. "We hebben de basis goed op orde. We zijn een school waar een veilig leerklimaat heerst. Alle teamleden willen graag met en van elkaar leren en vinden

het heel normaal om regelmatig even bij elkaar in de klas te kijken."

Lotte vult aan: "We zijn allemaal heel open naar elkaar toe en nieuwsgierig hoe een ander iets doet. Kan het nog effectiever? Marjan en ik faciliteren collegiale consultatie door af en toe even een klas over te nemen."

Bordsessies

De tweewekelijkse 'bordsessies' zijn een onmisbare schakel bij het borgen van de veranderingen. Marjan: "We hebben twee jaar uitgetrokken om het team de tijd te geven om zich de nieuwe manier van taal-/leesonderwijs eigen te maken. Het gevaar is natuurlijk dat afspraken wegzakken en je wordt ingehaald door de waan van de dag. Door elke twee weken een kwartier in te ruimen voor een bordsessie blijven we als team in beweging. De bordsessies zijn dus echt een stok achter de deur waarmee we elkaar actief en bij de les houden. We helpen elkaar herinneren: heb jij je collegiaal consult al ingepland? Daarnaast brengt het bord het gesprek op gang: 'Hé, wat heeft de maandaggroep opgeschreven?'"

Totaalconcept

Het enthousiasme voor lezen werkt aanstekelijk – zowel voor de kinderen als het lerarenteam. Al zijn er natuurlijk ook uitdagingen. "We zouden graag richting een totaalconcept gaan, waarbij we technisch lezen, begrijpend lezen en taal integreren", vertelt Marjan. "Dat vraagt natuurlijk wel iets van de

leraren. Zij moeten zelf rijke teksten zoeken bij de thema's die worden besproken in de zaakvakken. Dat roept natuurlijk vragen op: Wat is een rijke tekst? Hoe ga je differentiëren bij de instructie om sterke en zwakke lezers op het juiste niveau te bedienen? En je moet keuzes maken. We laten de methode nog niet helemaal los, maar laten soms wel iets vallen. Je kunt nu eenmaal niet alles."

Toekomstwensen

Wensen zijn er ook volop. "Spel is de drager van het kleuteronderwijs. De overgang van groep 2 naar groep 3 willen we graag nog soepeler laten verlopen door meer spelelementen in groep 3 in te voeren. Daar kan verdieping vanuit de literatuur over de breinontwikkeling bij helpen", zegt Marjan, die een groot voorstander is van het inschakelen van hulp van buitenaf voor dit soort trajecten. "Het is fijn dat 1801 met ons meedenkt. Zij kunnen alle kennis uit de vakliteratuur voor ons filteren, zodat we zeker weten dat we de goede dingen doen. Ze weten ook precies wat ervoor nodig is om de doorgaande leerlijn goed te borgen." Lotte: "1801 is heel flexibel en kijkt goed naar wat wij als team willen. We leren veel van een ervaren onderwijsadviseur als Mia. Dat maakt dit een heel waardevol én leuk traject." ♦

Ook aan de slag met een traject rondom het taal-/leesonderwijs op jouw school? Neem contact op met Anneke Jehee via a.jehee@1801.nl

Leerlingen van De Fontein:
Febe Gerritsen (8), Sifra Gerritsen (6),
Anna Ording (11) en Sven Ording (9)

DE WERKDAG VAN...

Carien Deutman

Logopediste

"Als preventieve logopediste bij 1801 kom ik overal waar jonge kinderen zijn", zegt Carien Deutman. "Ik houd (inloop)spreekuur op het consultatiebureau en doe observaties op kinderdagverblijven en peuterspeelzalen. Daarnaast geef ik presentaties, bijvoorbeeld over meertalig opvoeden en talensensibilisatie. Overal leg ik folders neer, zodat ouders en pedagogisch medewerkers ons snel kunnen vinden als ze zich ongerust maken over de spraak- en taalontwikkeling van een kind. Het leukste vind ik het observeren van kinderen; met ze spelen en praten om het probleem te achterhalen. Daarna geef ik ouders en professionals tips hoe zij de taalontwikkeling van hun kind kunnen stimuleren. Samen kunnen we veel spraak- en taalproblemen voorkomen."

Wil je meer weten over preventieve logopedie? Neem dan een kijkje op onze website.

08:15 Er is een hulpvraag binnengekomen. Een moeder wil borstvoeding afbouwen omdat ze weer moet gaan werken, maar haar zoontje van 3 jaar en 6 maanden weigert de fles. Ik kom gelijk in actie! De vraag blijkt zo specifiek dat ik de vrouw doorverwijs naar een preverbaal logopedist, maar ze is blij dat ze haar verhaal bij me kwijt kon.

09:00 Op een kinderdagverblijf observeer ik een meertalig jongetje van 2 jaar en 6 maanden bij wie de taalontwikkeling traag op gang komt. Ik kijk, luister en speel met het kind om te onderzoeken wat er aan de hand kan zijn.

10:30 Met de ouders en een pedagogisch medewerker bespreek ik mijn bevindingen en vraag ik door.

Er wordt thuis Russisch, Oekraïens en Engels gesproken. Ik geef ouders het advies hun thuis-talen te spreken en daar een plan voor te maken. Veel samen spelen, praten en voorlezen hoort daarbij. Een goed ontwikkelde thuistaal is heel erg belangrijk zodat het kind goed Nederlands zal leren op het kinderdagverblijf en later op school.

14:00 Bij een peuterspeelzaal geef ik twaalf enthousiaste pedagogisch medewerkers de training 'Talensensibilisatie'. Ik leer ze over het verloop van een meertalige ontwikkeling en hoe ze de thuistalen van de kinderen als kapstok kunnen gebruiken voor het leren van het Nederlands.

16:15 Ik maak een beginnetje met het uitwerken van het observatieverslag. Dat is altijd heel uitgebreid. We geven veel tips, adviezen en linkjes om de ouders, pedagogisch medewerkers en jeugdarts te helpen. Alles in het belang van het kind.

BOEKENTIPS

Welke boeken krijgen (bijna) alle kinderen aan het lezen?

We vroegen het aan een behandelaar en twee orthopedagogen van 1801.

Mijn hamster is een meesterbrein

Dave Lowe

Stel, je krijgt van je moeder voor straf een hamster, zodat je leert om ergens voor te zorgen. Stel, die hamster blijkt te kunnen praten en is zelfs een genie. Dit overkomt de 9-jarige Benjamin Brinks. Samen met zijn hamster Stinkie beleeft hij allerlei avonturen. Het boek *Mijn hamster is een meesterbrein* is het eerste deel uit een zedelijke serie. Deze boeken zitten vol humor, ideaal voor kinderen, en juffen, die van grappige boeken houden. Als je het eerste deel hebt gelezen, wil je ze allemaal lezen!

JULIETTE MOLS
Behandelaar

Toneellezen - Op Kamp

Jolanda Horsten

Op Kamp is een toneelleesboek waarbij je elke keer een rol speelt. Je leest dit boek dus samen en daardoor is het eigenlijk net een toneelstuk dat je opvoert. Door het toneellezen groeit het leesplezier. In het boek gaat de hoofdpersoon Emma voor het eerst alleen op kanokamp. Tijdens deze week gaat er van alles mis. Zo verdwijnen er kano's en wordt er snoep uit de tenten gestolen! Dit boek is door het leuke verhaal, de plaatjes en het samen lezen een groot succes in de behandeling.

EMMA RIKSEN
Orthopedagoog

De Waanzinnige Boomhut

Andy Griffiths

De waanzinnige boomhut is een boekenreeks voor kinderen vanaf 7 jaar oud. De serie begint bij de Waanzinnige Boomhut van dertien verdiepingen en in elk nieuw boek komen er dertien verdiepingen bij. Op elke verdieping kom je de meest gekke en bijzondere dingen tegen, zoals een minipaardjes-verdieping, een slaapfeestkamer, een zwembad met reuzenhaaien, een golvenmaker, een chocoladewaterval of een hypermodern detectivebureau met hypermoderne detectiveapparatuur! Door de vele (gedetailleerde) illustraties en fantasierijke verhalen blijven de kinderen geboeid en wordt het leesplezier alsmat vergroot.

DANA REMMITS
Orthopedagoog

Meertaligheid is heel gewoon en biedt volop kansen

Tijden veranderen en dat is soms maar goed ook. Waar meertalige kinderen en hun ouders vroeger te horen kregen: 'Hier praten we Nederlands', groeit het bewustzijn dat meertaligheid er gewoon bij hoort. Marga van Mil-Leijfens (teamleider logopedie, logopedist en specialist meertaligheid bij 1801) en Anneke Jehee (pedagoog en accountmanager bij 1801) zien meertaligheid in de klas ook als een kans.

Weet jij hoeveel talen en dialecten er in jouw klas en op jouw school worden gesproken? "Veel leraren denken dit wel te weten, maar staan versteld van het werkelijke aantal als ze de vraag daadwerkelijk stellen", zegt Marga. "Meertaligheid is in deze tijd heel normaal; je kunt er niet meer omheen. In de grote steden is minstens de helft van de bevolking meertalig. Alleen al in Rotterdam wonen 280 verschillende nationaliteiten. Ook buiten de Randstad wordt de multiculturele samenleving steeds zichtbaarder én hoorbaarder. Volgens onderzoek van het CBS spreekt een kwart van de pubers thuis een andere taal of ander dialect."

Taalbewustzijn

Anneke zegt blij te zijn dat de term NT2 uit zwang raakt. Voor veel kinderen is het Nederlands al vanaf de geboorte een van hun twee talen, of het is de derde of vierde taal die ze leren", zegt ze. "Daarnaast is het een aanduiding die meertalige kinderen automatisch problematiseert. Ten onrechte, want in het geval van een taalachterstand of taalontwikkelingsstoornis spelen vaak andere factoren een rol. Ook in de thuistaal kan te weinig aanbod zijn en is er soms sprake van een blootstellingsachterstand. Maar bij meertalige kinderen met een

goede basis in de thuistaal zien we juist een groter taalbewustzijn. Er is dus niets mis met kleuters die met elkaar in het Pools, Turks of Italiaans kletsen."

Anneke legt uit: "Meertalige kinderen beschikken al over de vaardigheden om een taal te leren – dat hebben ze immers al een keer gedaan – en dat geeft ze een voorsprong. Ook eentalige leerlingen profiteren van meertaligheid in de klas. Door hun nieuwsgierigheid te prikkelen en ze bewust te maken van de overeenkomsten en verschillen tussen talen, neemt ook hun taalgevoeligheid toe."

Hoge verwachtingen

Wat vraagt dit van de school en het team? "Het begint met de juiste mindset en een visie", zegt Marga. "Veel scholen hebben een taalbeleid, maar je wilt eigenlijk toe naar een talenbeleid: meervoud. Hoe ga je om met alle talen die een rol spelen bij de kinderen? De 'Taalvriendelijke School' geeft handvatten om meertalige leerlingen te helpen om met gebruik van hun thuistaal op school hun taalontwikkeling, schoolprestaties en zelfvertrouwen te vergroten."

Je kunt als team natuurlijk ook zelf aan de slag met meertaligheid. Volgens Marga is het in dat geval belangrijk dat er aandacht is voor de thuistalen in de klas. "Als een leerling de thuistaal niet mag gebruiken, diskwalificeer je hem of haar als persoon. Dat kan

TIPS

Wil jij aan de slag met meertaligheid in de klas?

Met deze tips kun je vandaag al beginnen:

- Hoe taalrijk is jouw klas? Vraag eens welke talen jouw leerlingen thuis spreken en horen.
- Zorg dat je je leerlingen goed kent en stem jouw (zo hoog mogelijke) verwachtingen hierop af.
- Hoe ziet de thuistaalomgeving van leerlingen eruit? Laat ze een taalpaspoort invullen: Welke taal spreek je thuis, met oma, met vrienden, tijdens het gamen? In welke taal droom je?
- Maak de verschillende thuistalen en culturen van leerlingen zichtbaar in de klas. Schrijf bijvoorbeeld 'Welkom' in alle talen en zorg voor boeken in meerdere talen.
- Maak zoveel mogelijk haakjes tussen de thuistalen van leerlingen, schoolvakken en de actualiteit. Bijvoorbeeld op Moederdag ('Hoe zeg jij 'mama?') of vergelijk het alfabet in verschillende talen.
- Maak afspraken met de klas over wanneer kinderen wel/niet hun thuistaal mogen gebruiken.
- Laat nieuwkomers gerust in hun thuistaal met een taalmaatje overleggen over de opdracht. Het is belangrijk dat ze eerst begrijpen wat er wordt bedoeld.
- Bied meertalige leerlingen vaak spreekkansen en zorg voor veel interactie in de klas.
- Hoe communiceer je als school met de ouders? Kun je ze (ook) aanspreken in hun thuistaal? Zijn er teamleden die Arabisch of Spaans spreken? Zet desnoods een vertaalapp of tolk in.

gevoelens van frustratie en onveiligheid opwekken en zelfs kansenongelijkheid in de hand werken. Daarom is het zaak dat een meertalige leerling, net als ieder ander kind, écht gezien wordt op school. Heb hoge verwachtingen en zet alle thuistalen in ten behoeve van het leerproces. Dit komt het pedagogisch klimaat ten goede, biedt ruimte voor gesprek en zet aan tot denken en handelen."

Nieuwsgierig

Een vraag die vaak gesteld wordt, is: 'We willen wel, maar hoe pakken we het aan?' "Leraren kunnen zich ongemakkelijk voelen als zij een leerling niet kunnen verstaan", zegt Marga. "Maar gesprekje van leerlingen in de thuistaal gaan meestal over de lesstof. Maak samen met de leerlingen goede afspraken over het gebruik van thuistalen en toon interesse."

"VERBINDINGEN LEGGEN: DÁT IS WAAR HET VAK VAN LERAAR OVER GAAT"

Dat brengt Anneke op die andere beer op de weg: 'We moeten al zoveel'. "Ik zie teams die huiverig zijn om hiermee aan de slag te gaan, maar die al na één gesprek razend enthousiast zijn. Begrijpelijk, want meertaligheid, diversiteit en burgerschap zijn ook leuke én nuttige onderwerpen. Nieuwsgierig zijn naar elkaar is een welkom tegengeluid in een polariserende maatschappij. En zoveel mogelijk verbindingen leggen: dát is waar het vak van leraar over gaat. Door meertaligheid een plek te geven in de klas ben je als leraar dus echt bezig met de essentie van het onderwijs. In de praktijk betekent het dat je je pedagogische en didactische vaardigheden toespitst op de behoeften van meertalige leerlingen." ♦

1801 IS ER OOK VOOR JOU!

1801 biedt scholingstrajecten op maat die aansluiten bij de ontwikkelvraag van het team. De vraagstukken kunnen namelijk heel verschillend zijn, denk bijvoorbeeld aan een school met veel vluchtelingen- of expatkinderen. We denken mee met besturen en gemeenten over hun visie en beleid, en helpen ook met praktische vragen. Onze preventieve logopedisten (lees ook De werkdag van... op pagina 14) geven voorlichting aan ouders en onderwijsprofessionals over meertaligheid en talensensitiviteit. En we zijn er natuurlijk ook voor kinderen die een steuntje in de rug nodig hebben. Bijvoorbeeld wanneer de (meertalige) ontwikkeling niet volgens verwachting verloopt.

Vragen?

◀ Stuur een mail naar Marga van Mil-Leijtens via m.vanmil@1801.nl

Meer weten?

▶ Mail Anneke Jehee op a.jehee@1801.nl

NIEUWS

Word jij onze collega?

Heb jij een onderwijshart en zoek je een baan waarmee je bijdraagt aan de zelfredzaamheid van kinderen én aan duurzaam en kwalitatief goed onderwijs? In ons team hebben we regelmatig ruimte voor (parttime) onderwijsadviseurs, remedial teachers en orthopedagogen. Op werkenbij1801.nl vind je onze vacatures. Wie weet maak jij binnenkort onderdeel uit van #Team1801!

NIEUWS

Heb jij het in je om schoolleider te worden?

Is het tijd voor een carrièreswitch? In het whitepaper 'Schoolleider van Betekenis' staat alles wat je wilt weten over het schoolleiderschap en de benodigde competenties en vaardigheden. Ook lees je hoe je (in 5 stappen) een schoolleider wordt die het verschil maakt in het leven van leerlingen, medewerkers, ouders en de schoolomgeving.

Download het whitepaper 'Schoolleider van betekenis, zo maak je écht het verschil in het onderwijs' via de QR-code!

NIEUWS

Spreekbeurtpakket over **dyslexie**

Voor leerlingen met dyslexie én leerlingen die dyslexie een interessant onderwerp vinden heeft 1801 een spreekbeurtpakket gemaakt. Daarin staat wat dyslexie is, wat er lastig is als je dyslexie hebt, hoe je hulp kunt krijgen, interessante wist-je-datjes en handige lees- en kiptips.

Het spreekbeurtpakket is geschikt voor leerlingen vanaf groep 5.

Je kunt het pakket downloaden via de QR-code.

COLOFON

1801 Magazine is een uitgave van 1801 jeugd & onderwijsadvies. Deze uitgave wordt ter informatie en inspiratie verstuurd aan 4.500 scholen.

Contact

info@1801.nl
088 1801 100

Redactie

Afdeling marketing & communicatie
Veronique van der Waal,
Schrijfveer

Fotografie

Jack Tillmanns, Foto Focus

Ontwerp & drukwerk

Len Blonk, vadding.studio

1801 jeugd & onderwijsadvies

Nieuwe Aamsestraat 84a
6662 NK Elst

Van Beeckstraat 62
2722 BC Zoetermeer

Siriusdreef 5-11
2132 WT Hoofddorp

©2023 1801 jeugd & onderwijsadvies

Dit magazine is gedrukt op papier met het FSC®-keurmerk, een garantie dat het papier afkomstig is uit verantwoord beheerde bossen.

Volg ons op

HOE VINDEN WE ELKAAR IN DE SCHOOL?

Kom naar het congres 'Grip op gedrag'!

Als school wil je dat leerlingen en studenten later terugkijken op een mooie schooltijd, waarin ze veel geleerd hebben én levenslessen hebben opgedaan. Maar welk fundament en welke bouwstenen heb je nodig om het leef- en daarmee het leerklimaat binnen jouw school of mbo te versterken? Hoe zorg je mét elkaar voor meer impact op gedrag, gedeelde verantwoordelijkheid, gespreid leiderschap en sociale veiligheid? En wat vraagt dit in de samenwerking van alle betrokkenen?

Kom naar het congres!

Tijdens het eendaagse congres 'Grip op gedrag: hoe vinden we elkaar in de school?' gaan we in op al deze aspecten die met gedrag en verbinding te maken

hebben. Het congres is gericht op leraren, ib'ers en leidinggevenden uit het po, vo, mbo en hbo.

Je kunt luisteren naar inspirerende verhalen van Karim Amghar (schrijver, programmamaker en docent) en Kirsten Cuppen (leraar van het jaar 2021 en zeer succesvol in het motiveren van leerlingen).

Daarnaast kun je diverse workshops volgen, zoals: 'Anders kijken naar (probleem) gedrag', 'Zal ik jou eens even lekker motiveren', 'Werken met verwaarlozing: van destructief gedrag naar verbinding', 'Deep Democracy, het voeren van het niet gevoerde gesprek' en 'Collective teacher efficacy'.

Meer informatie en inschrijven

Scan de QR-code voor de congreswebsite. Hier vind je alle informatie en kun je meteen inschrijven.

We zien je graag
op woensdag
22 november!

ALLES OP EEN RIJTJE

Datum

woensdag
22 november
9.00 – 16.00 uur

Locatie

Leerhotel
Het Klooster
(Daam
Fockemalaan 10,
Amersfoort)

Voor wie

leraren en leiding-
gevenden in het
po, vo, mbo en
hbo

Kosten

€ 345,-

MEER LEZERS OP SCHOOL

EEN (KORT) STAPPENPLAN VOOR LERAREN

WIL JE DAT LEERLINGEN BY JOU OP SCHOOL MEER LEZEN?

Ja

KEN JE JE EIGEN SCHOOL GOED?

Weet ik niet?

Ja!

Ja zeg, heb ik voor niks dit schema gemaakt.

Hoe ziet de leerlingpopulatie eruit? Wordt er al aan leesonderwijs gedaan? Zijn er doorlopende leerlijnen?

WAT VOOR LEESMETHODE PAST BY JULIE SCHOOL?

Phoe, geen idee...

Leer toch eerst je school beter kennen!

- Eentje die zich volledig richt op begrijpend lezen.
- Eentje waarin begrijpend lezen en technisch lezen gekoppeld worden.
- Eentje die begrijpend lezen koppelt aan de leerlijn van de taalmethode.
- Eentje die begrijpend lezen koppelt aan wereldoriëntatie.

STOP! IS EEN NIEUWE METHODE INVOEREN NU WEL ZO HAALBAAR?

Ja, ons hele team is er klaar voor!

Hoe bedoel je?

- Is er een vast team?
- Is er voldoende personeel?
- Staat het hele team achter deze keuze?
- Stelt het bestuur zich faciliterend op?
- Weten je collega's wat boeken zijn?

GA AAN DE SLAG EN MAAK KILOMETERS:

- Begin een schoolbib vol achtergrondkennis.
- Lees elke dag voor aan de hele klas.
- Volg de leesmethode niet klakkeloos.
- Laat leerlingen elke dag in stilte lezen.
- Help leerlingen bij hun boekkeuze.

5x ja!

5x nee...

Ik twijfel over Annet.

Dit gaat goed, laten we dit volhouden!

Ja, leuk voor een weekje, maar ik ga nu weer even verdrinken in de waan van de dag.

GEEF NIET OP, PROBEER HET LATER NOG EENS!

VRAAG ANNET WELK BOEK ZE ALS KIND GRAAG LAS EN DOE HET HAAR CADEAU.

VERDUURZAAM JE NIEUWE LEESBELEID:

- Stel op school een leescoördinator aan.
- Geef boeken een prominente plek in school.
- Maak afspraken zichtbaar in de teamkamer.
- Vraag externe experts om mee te denken.

NU HEB JE WEL 'N BOEK VERDIEND!

B-23
Jelke
arts